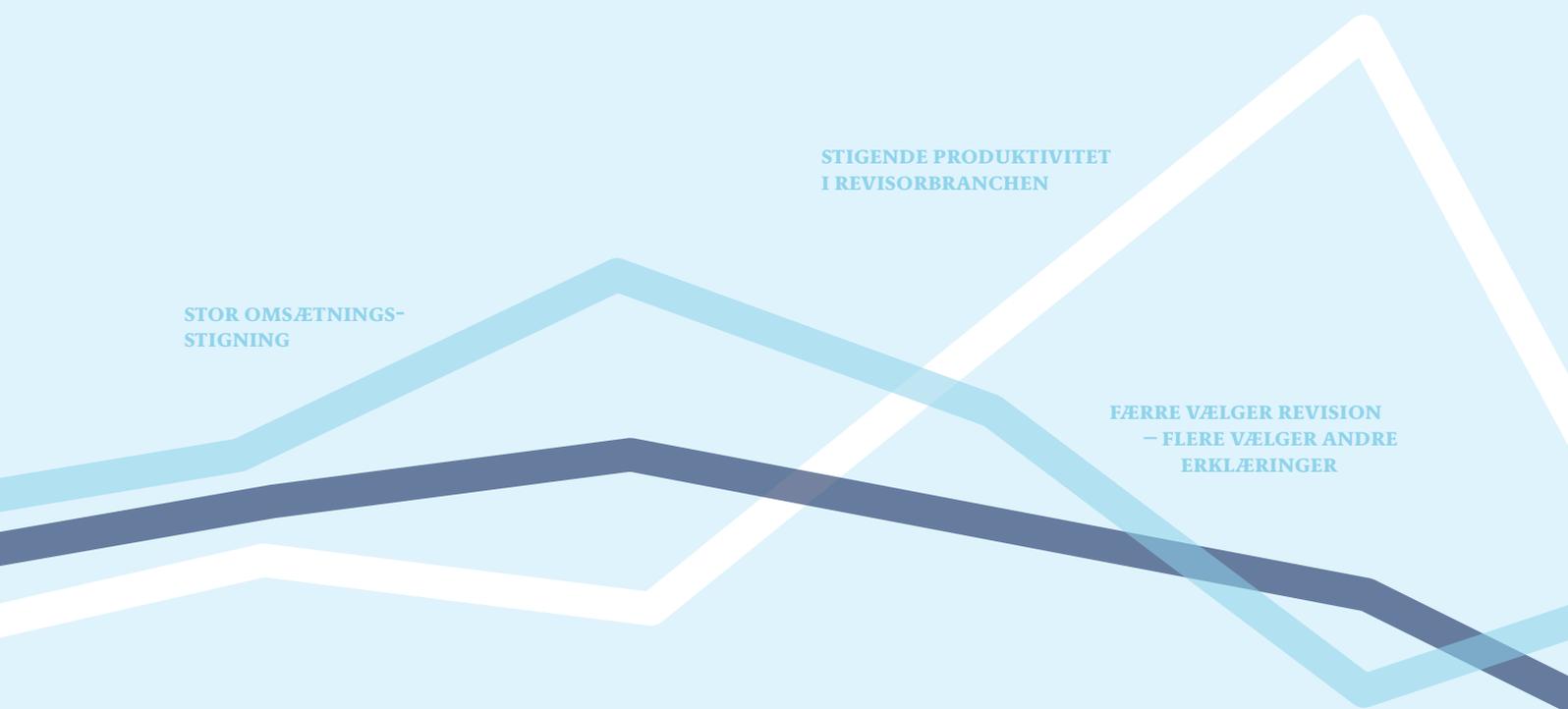

*

BRANCHEANALYSE 2018

OMSÆTNINGSREKORD FOR TREDJE ÅR I TRÆK MENS DEN DIGITALE TRANSFORMATION SKABER BRÆNDENDE PLATFORM MED STORE MULIGHEDER

Omsætningen i revisorbranchen har i 2017 sat rekord for tredje år i træk med en stigning på mere end syv procent, så omsætningen nu er på 18,2 mia. kr. Revisorbranchen har dermed definitivt løftet sig ud af årene efter finanskrisen, hvor omsætningen lå stabilt på omkring 15 mia. kr. årligt og knapt svarede til prisudviklingen i samfundet.

Den flotte omsætningsvækst hviler på et solidt grundlag, hvor de klassiske revisorydelser er den største enkeltstående omsætningskilde, men hvor der løbende er kommet nye ydelser til, som gør branchen bredere funderet.

Verden omkring os bliver stadig mere kompleks, og det samme gælder de forretningsmodeller og strukturer, som virksomhederne bygger på. Det øger behovet for tillid og sikkerhed, og det er dét marked, som revisorerne indtil videre har haft succes med at fastholde og udvide. Det er en brancheglidning, hvor blandt andet rådgivning kommer til at fylde mere, men hvor de klassiske kerneydelser udgør et solidt fundament, som rådgivningsydelserne bygger ovenpå.

Revisorbranchen har gennem flere år været gennem en digital transformation, som er taget til i styrke. Rundt om i vores europæiske søsterorganisationer er digitalisering, ligesom i Danmark, et af de vigtigste emner. Men om man i de enkelte lande ser den som en mulighed eller en trussel afhænger af den digitale modenhed og omstillingsparathed.

FSR – danske revisorer har derfor fået udarbejdet en rapport, der gennem interviews med repræsentanter fra et bredt

udsnit af medlemsvirksomhederne peger på de udfordringer, som digitaliseringen giver, men rapporten peger samtidig på en række mulige strategiske muligheder for revisorhusene. Både for de store og de små huse er der mange muligheder for at møde kunderne i deres digitale hverdag, hvor revisor blandt andet kan tilføre værdi ved at bruge data analytics til at forbedre kvaliteten af revisionen. Det er med andre ord en brændende platform med mange positive muligheder for forretningsudvikling for dem, der tør og vil.

CHARLOTTE JEPSEN
Adm. direktør,
FSR – danske revisorer

REVISORBRANCHEN I OVERSKRIFTER

STOR OMSÆTNINGSSTIGNING

Revisorbranchen omsatte i 2017 for 18,2 mia. kr., hvilket er en stigning på mere end syv procent i forhold til 2016. På bare tre år er omsætningen dermed steget med 17,5 procent efter i en række år i kølvandet på finanskrisen fra 2010-2014 at have ligget forholdsvis fladt med en udvikling, der knapt matchede inflationen.

En af de ting, der springer i øjnene, når man dykker ned i talene er, at revisorbranchens omsætning er bredere funderet end den var i 2014. Mange revisorvirksomheder har i de senere år styrket deres rådgiverkompetencer, og de har derfor mulighed for at tilbyde både de klassiske regnskabsydelser og i tillæg hertil en virksomhedsrettet rådgivning, der er muliggjort af, at de kender virksomhedens nøgletal, styrker og svagheder til bunds. Fordelingen af omsætning viser således, at de klassiske kerneydelser stadig fylder mest i omsætningen, mens det er rådgivningsydelser og andre regnskabstjenester, der står for væksten i omsætningen.

Dermed er revisorbranchen også blevet mere konjunkturfølsom, forstået på den måde, at lovpligtige ydelser i form af revisionspligt og regnskabskrav er blevet lempet betydeligt ad flere omgange.

FÆRRE VÆLGER REVISION – FLERE VÆLGER ANDRE ERKLÆRINGER

Dansk erhvervsliv har det generelt godt i disse år. Beskæftigelsen har aldrig været højere, næsten to ud af tre selskaber har overskud, og der stiftes mange nye selskaber hvert eneste år. De mange nye selskaber, hvoraf en meget stor del er IVS'er med meget lidt eller ingen omsætning, medfører, at en lavere andel af virksomhederne vælger at få en revisorerklæring på regnskabet. Men samtidig bliver der etableret så mange flere nye virksomheder, at der er et stigende antal virksomheder, som har revisor inde over regnskabet. De forskellige alternativer til revision, der giver den højeste grad af sikkerhed for

oplysningerne i årsregnskabet vinder dog frem. Det gælder for eksempel Assistance, hvor revisor er med til at opstille regnskabet, men ikke validerer tallene. Færre vælger revision, som giver den højeste sikkerhed, for at regnskabet er retvisende.

STIGENDE PRODUKTIVITET I REVISORBRANCHEN

Produktiviteten i revisorbranchen er i fortsat vækst og er steget med mere end 43 procent siden 2001. Både gennem finanskrisen og de efterfølgende år har det været muligt at øge værditilvæksten per medarbejder i branchen.

Medarbejderstaben er således blevet reduceret betydeligt i årene efter krisen, mens omsætningen stod mere eller mindre stille, mens der nu med den kraftige stigning i efterspørgslen og nye ydelser også er kommet gang i rekrutteringen på revisorkontorerne.

Den teknologiske udvikling vil formentlig føre til yderligere konsolidering i branchen i takt med at visse kerneydelser bliver mindre efterspurgt. Omvendt står revisorbranchen i en unik position, som den foretrukne sparringspartner for virksomhederne til at bygge på de klassiske tillidsydelser og hjælpe med at udarbejde nye nøgletal, dataanalyser og forudsigelser, der kan bruges til at udvikle virksomhederne.

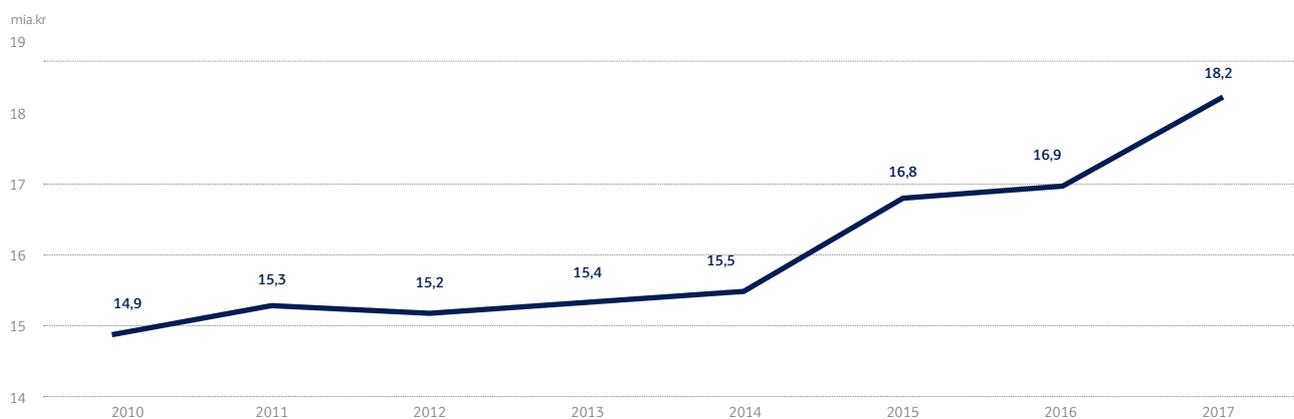
FSR - danske revisorer har i lyset af den digitale transformation, som branchen står over for, fået udarbejdet en ekstern rapport, der skitserer de digitale udfordringer og de muligheder, som opstår i forbindelse med digitaliseringen af branchen for både de store, mellemstore og mindre kontorer. Konklusionen er, at den teknologiske udvikling alene risikerer at udgøre en decideret trussel, hvis revisorbranchen ikke tilpasser sig den nye digitale og datadrevne virkelighed. Der bliver af samme grund investeret massivt på mange af landets revisorkontorer i at effektivisere og digitalisere arbejdsgangene, og komme frem til nye måder at give værdi til kunderne i form af forudsigelser om deres forretninger baseret på dataanalyse.

NY STOR STIGNING I OMSÆTNINGEN I REVISOR- BRANCHEN

Omsætningstallene for 2017 viser ifølge Danmarks Statistik¹, at revisorbranchen havde et samlet salg² på 18,2 mia. kr. i 2017. Dermed bygger branchen videre på den kraftige vækst, der har været siden 2014 med en stigning på 7,1 procent fra 2016 til 2017.

Omsætningen i branchen ramte bunden i 2010 oven på finanskrisen. Herefter har der først været en jævnt stigende vækst i omsætningen i størrelsesordenen én procent om året frem til 2014, hvorefter omsætningsvæksten har været på 17 procent fra 2014 til 2017.

Omsætningsudvikling

Kilde: Danmarks Statistik / FIKS53 Revision og bogføring (DB07), samlet salg i mia. kr. (løbende)

Dermed ses det tydeligt, at revisorbranchen er ved at indhente noget af den vækst, der har været i dansk erhvervsliv generelt siden 2010. Det hænger sammen med, at der har været et nogenlunde fast antal selskaber, der har en revisor inde over deres regnskab i alle årene, og samtidig at der for alvor er kommet gang i mersalget i form af rådgivningsydelser i de senere år i takt med væksten i erhvervslivet. Det er

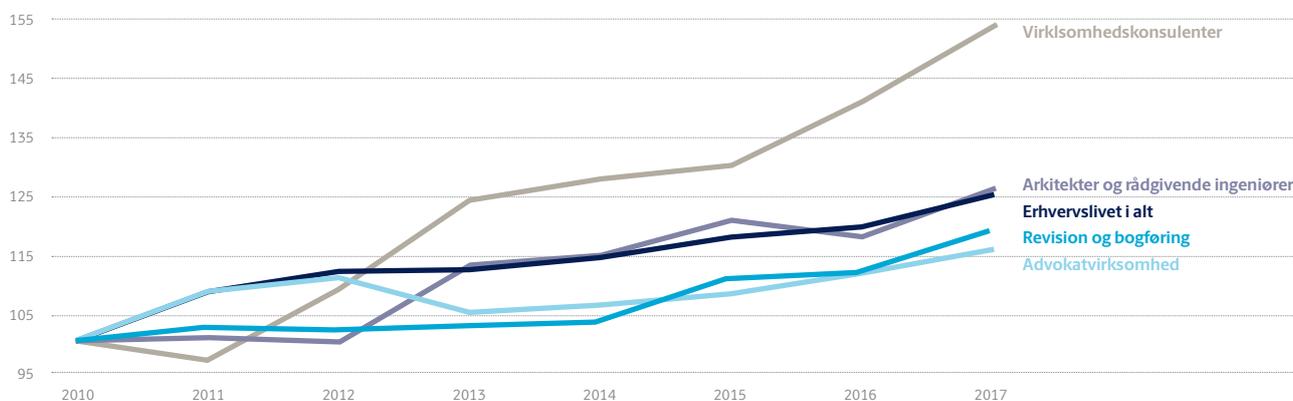
tredje år i træk, at revisorbranchen sætter omsætningsrekord set under ét.

Når vi sammenligner med andre rådgivende brancher, kan vi se, at væksten i omsætningen i revisorbranchen efter et efterslæb frem til 2014 har overhalet advokatbranchen, men stadig halter bagefter virksomhedskonsulenterne, der har

¹ Danmarks Statistik opgør revisorbranchen under branchegruppe Revision og Bogføring, som ud over revisionsfirmaer også består af virksomheder, der yder virksomhedsøkonomisk rådgivning og bogføring. Denne branchegruppe er den bedste indikator for tilstanden og udviklingen i revisorbranchen.

² Termen "samlet salg" bruges af Danmarks Statistik i statistikker, der er baseret på momsstatistikken.

Udvikling i samlet salg (indeks 2010 = 100)

oplevet en markant stigning fra 2011 og frem. Sammenligner vi med arkitekter og rådgivende ingeniører ser vi en mere parallel udvikling, dog på et lavere omsætningsniveau.

Væksten i 2017 er højere end i revisorbranchen hos arkitekter og rådgivende ingeniører samt virksomhedskonsulenter, hvor omsætningen er vokset med henholdsvis godt otte procent og ni procent.

OMSÆTNINGEN RYKKER FRA REVISION MOD RÅDGIVNING OG ANDRE REGNSKABSTJENESTER

Den detaljerede opdeling af de forskellige revisorydelser foretages kun hvert andet år af Danmarks Statistik, så det seneste sammenligningsår er 2014.

Fra 2014 til 2016 steg omsætningen i revisorbranchen betydeligt, men i samme periode er omsætningen på 'Revisionsvirksomhed' stagneret, mens der har været et fald i omsætningen på 'Udarbejdelse af regnskaber'. Som andel af omsætningen er faldet i Revisionsvirksomhed, der blandt andet dækker over revision og udvidet gennemgang, på knapt tre procentpoint, hvilket hænger sammen med, at flere selskaber fravælger revision. Det kunne være 'Andre regnskabstjenester', der blandt andet dækker over forskellige rådgivningsydelser, og hvor omsætningen er steget med knapt seks procentpoint.

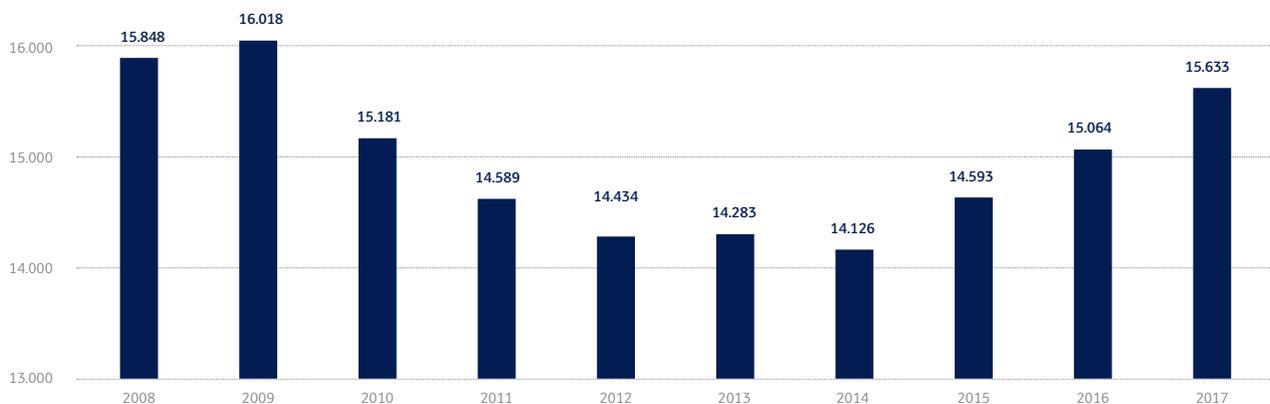
Netop kategorien 'Andre regnskabstjenester' er fordoblet i omsætning fra 2014 til 2016 og udgør nu mere end 12 procent af den samlede omsætning, mens 'Skatterådgivning m.v.' og 'Andre Serviceydelser' ligger på samme niveau som for to år siden.

Serviceydelseernes andel af branchens samlede omsætning (%)

	2014	2016
Revisionsvirksomhed	34,3	31,4
Regnskabsanalyse	2,8	2,6
Udarbejdelse af regnskaber	19,7	15,9
Bogføring	11,2	11,9
Lønregnskaber	1,2	1,8
Andre regnskabstjenester	6,5	12,4
Skatterådgivning, inklusiv selvangivelse og selskabsskat	12,4	12,1
Tjenester ifm. konkurs og bestyrelse af konkursboer	0,4	0,5
Andre serviceydelser i.a.n.	11,1	11,5

Kilde: Danmarks Statistik / SERV1406
Bogføring- og revisionsvirksomhed efter serviceydelser og omsætning og eksport

Antal ansatte

Kilde: Tal leveret af Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik – Beskæftigelse for lønmodtagere (BFL), der er baseret på virksomhedens indberetning til e-indkomst. Tallene angiver det gennemsnitlige antal ansatte de enkelte år.

FORTSAT STIGNING I MEDARBEJDERSTABEN

Antallet af medarbejdere i branchen er vokset for tredje år i træk, og der var i 2017 15.634 fuldtidsbeskæftigede i revisorbranchen. Det er en stigning på 569 medarbejdere eller 3,8 procent af arbejdsstyrken i branchen.

Den fortsatte vækst i medarbejderstaben viser, at tilpasningerne i kølvandet på finanskrisen er et overstået kapitel. I årene efter krisen skete der en klar personaletilpasning, hvor færre og færre medarbejdere varetog opgaverne med revision på landets kontorer. I perioden fra 2009 til 2014 blev der således næsten 2.000 færre fuldtidsansatte i branchen.

Siden 2014 har der imidlertid været solid vækst i antallet af medarbejdere, og cirka 80 procent af de stillinger, der forsvandt i årene efter finanskrisen, er nu tilbage i branchen. Det er dog ikke de samme jobfunktioner, der er kommet tilbage, idet opgaveporteføljen i branchen har ændret sig markant, herunder er en lang række funktioner blevet digitaliseret.

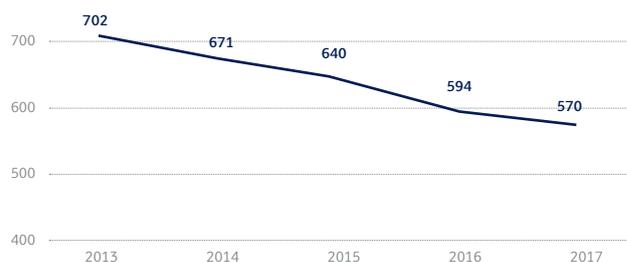
YDERLIGERE KONSOLIDERING I BRANCHEN

Revisorbranchen har gennem flere år været i gang med en konsolideringsbølge, og den teknologiske udvikling vil formentlig føre til yderligere konsolidering. Siden ultimo 2013 er antallet af godkendte revisionsfirmaer i FSR – danske revisorer gået fra 702 til 570 firmaer, hvilket er et fald på cirka 19 procent. Konsolideringen sker blandt andet som følge af, at visse af de klassiske kerneydelser bliver mindre efterspurgt, og som

følge af det stigende prispres på ydelserne. Komplexiteten i lovgivningen betyder også, at det er sværere at være fagligt opdateret i et lille revisionshus med få ansatte.

Desuden sker der en brancheglidning, hvor revisionskunderne efterspørger total løsninger, hvor de kan få specialiseret rådgivning om mange emner. Dermed søger de hen mod større revisionshuse, der har specialister til hvert enkelt rådgivningsområde.

Antal godkendte revisionsfirmaer

Kilde: FSR – danske revisorer medlemsstatistik

STIGENDE PRODUKTIVITET I REVISORBRANCHEN

Den kraftige vækst i omsætningen fra 2014 og frem har sammen med en mere moderat udvikling i medarbejderstaben betydet, at produktiviteten fortsat stiger. Hver enkelt medarbejder i revisorbranchen har dermed skabt en større og større omsætning, selv mens tilpasninger efter finanskrisen stod på. Det vidner om en betydelig produktivitetsstigning hos revisionsfirmaerne.

³ Værditilvækst udgør den del af omsætningen i en virksomhed, som medarbejderne har produceret. Det vil sige at omkostninger til vareforbrug og eksternt lønarbejde fratrækkes omsætningen, hvorved værditilvæksten per årsværk kan beregnes.

Værditilvæksten per årsværk

Kilde: Danmarks Statistik / REGN1. Værditilvækst³ pr. årsværk i branchegruppen Revision og bogføring

Produktiviteten måles ved værditilvæksten per årsværk, som er et mål for den omsætning og værdi, som en de ansatte i branchen i gennemsnit har skabt. Siden 2001 er værditilvæksten per årsværk steget fra 455.000 kr. til 652.000 kr., hvilket er en produktivitetsudvikling på mere end 43 procent fra 2001 til 2015.

En udfordring ved at anvende værditilvækst per årsværk som et udtryk for de ansattes produktivitet er, at det er kraftigt påvirket af eksterne faktorer herunder priskonkurrence. Priskonkurrence vil betyde, at den medarbejder, der producerer samme mængde arbejde, vil genere en lavere omsætning og dermed have en lavere produktivitet. En anden faktor, der kan påvirke værditilvæksten per årsværk, er den teknologiske udvikling, der vil gøre det lettere for samme medarbejder at producere mere og dermed øge produktiviteten. De to effekter vil typisk være modsatrettede, og teknologiske fremskridt giver lavere priser.

De nyeste tal fra Danmarks Statistik for værditilvæksten er fra 2015. Det er derfor ikke muligt at se, om væksten i omsætning i 2016 og 2017 har betydet en stigende eller faldende produktivitet.

FÆRRE VÆLGER REVISION OG FLERE FRAVÆLGER HELT REVISORERKLÆRING

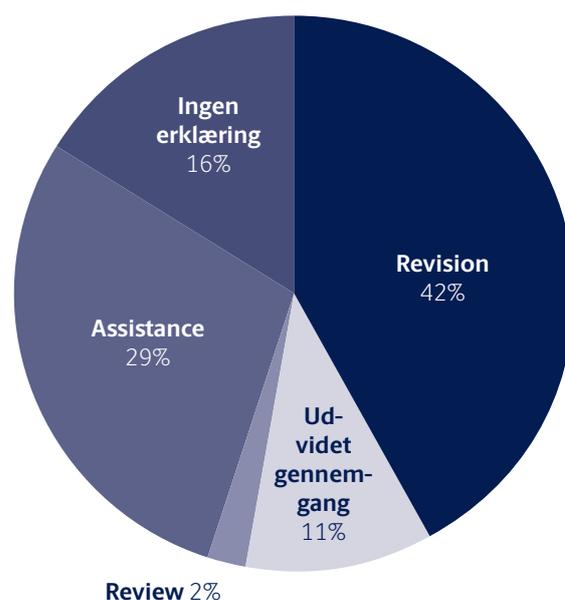
Samlet set er det stadig langt størstedelen af de danske selskaber, som har en erklæring fra revisor om deres 2016-årsregnskab.

Med de mange nye IVS'er er der opstået en gruppe af selskaber, som har meget lille eller ingen omsætning, og dermed lille eller intet incitament til at få revideret deres regnskab. Det er en af forklaringerne på, at andelen, der fravælger revisor er stigende fra 13 procent i 2015 til 16 procent i 2016 og samtidig er andelen der vælger assistance steget med fire procentpoint, mens der er et fald i andelen, der vælger revision eller udvidet gennemgang fra 60 procent i 2015 til 53 procent i 2016.

I 2016 afleverede 252.663 selskaber i Danmark regnskab. Gennemgangen af regnskaberne viser, at 105.734, svarende til 42 procent, af de offentliggjorte regnskaber er blevet revideret, mens 29.263, svarende til 11 procent, har valgt udvidet gennemgang. Udvidet gennemgang blev introduceret i 2013 som en ny ydelse, der kan vælges af alle selskaber i regnskabsklasse B. Et mindre antal på 5.144, svarende til to procent af selskaberne, har valgt en reviewerklæring, mens 72.572, svarende til 29 procent, har valgt fået assistance til opstilling af regnskabet. Endelig er der 39.950, svarende til 16 procent af selskaberne, der helt har fravalgt at få en revisorerklæring om årsregnskabet.

Det er værd at bemærke, at antallet af selskaber i Danmark er stigende, således at antallet af virksomheder, der har fået en revisorerklæring er stigende, selvom en mindre andel af selskaberne vælger revision.

Fordelingen af erklæringer i 2016-årsregnskaberne

Kilde: Experian 2017